

Nr B 9

Utlåtande i anledning av väckt motion om viss ändring av 59 § arbetarskyddslagen.

I en inom första kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr B 41, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Norling* hemställt, »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om sådan ändring av 59 § arbetarskyddslagen, att tillverkare av produkter, vari ingår hälsofarliga ämnen, åläggas laglig skyldighet att avge deklARATION härom».

I motionen åberopas motiveringen till den vid 1958 års A-riksdag väckta motionen I: 124. Över sistnämnda motion — som icke blev slutbehandlad av riksdagen före riksdagsupplösningen — inhämtade utskottet i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver yttrande från kungl. arbetarskyddsstyrelsen.

Beträffande de skäl motionären anfört till stöd för sitt yrkande får utskottet hänvisa till motionen I: 124.

Gällande bestämmelser m. m.

I 59 § *arbetarskyddslagen* stadgas, att arbetsgivare är på anmodan av arbetarskyddsstyrelsen eller yrkesinspektör pliktig att, till uttrönande huruvida ämne eller material som han använder eller framställer i sin verksamhet innebär fara för att hos honom sysselsatt arbetstagare ådrager sig ohälsa eller drabbas av olycksfall, föranstalta om undersökning av ämnet eller materialet eller att tillhandahålla erforderliga prov för sådan undersökning. Däremot innehåller lagen icke någon bestämmelse om deklara-tionsplikt, varom hemställts i motionen.

Giftstadgan innehåller bl. a. bestämmelser om tillverkning, användning, förvaring och utlämnande av gift. Beträffande förvaring av gift av första klassen stadgas sålunda att förvaringskärlet skall vara försett med påskrift, som innehåller icke blott varans benämning utan även ordet »Gift». Vidare kan nämnas, att stadgan beträffande de till andra klassen hänförliga gifterna i flera fall föreskriver att de vid utlämnande skall vara försedda med påskrift, innehållande uppgift om i preparatet ingående gift av första klassen ävensom anvisningar å försiktighetsåtgärder som bör vidtagas vid

preparatets användning. Emellertid innehåller giftstadgan icke någon allmän föreskrift om deklaration å varor av gifter eller eljest skadliga ämnen.

Tidigare behandling av förevarande fråga

1938 års arbetarskyddskommitté föreslog i sitt betänkande med förslag till ny arbetarskyddslag (SOU 1946: 60), att i lagen skulle ingå vissa bestämmelser, som riktade sig till försäljare och tillverkare av farliga ämnen och material. Sålunda skulle den, som tillverkade eller försålde eldfarligt, explosivt, giftigt eller eljest farligt ämne eller material, tillse, dels att detta vid avlämnande åtföljdes av för dess handhavande och förvaring erforderliga skyddsföreskrifter, vilka skulle vara godkända av arbetsrådet, dels att det var på lämpligt sätt försett med föreskriven märkning eller påskrift. För giftigt eller eljest hälsofarligt ämne skulle tillverkaren eller försäljaren därjämte lämna tydlig uppgift om ämnets sammansättning. Bestämmelsernas efterlevnad skulle tryggas genom ett förbudsförfarande enligt vilket arbetsrådet skulle, där så prövades nödigt, äga förbjuda tillverkare eller försäljare av farligt ämne, avsett att brukas inom riket, att avlämna ämnet, innan de åtgärder vidtagits, som arbetsrådet funnit skäl föreskriva. Det skulle jämväl åligga tillverkare eller försäljare att, därest arbetsrådet fann skäl att föreskriva undersökning av visst ämne eller material, föranstalta om sådan undersökning och delgiva chefsmyndigheten resultatet av denna. På anmodan skulle erforderliga prov kostnadsfritt ställas till chefsmyndighetens förfogande.

Vid remissbehandlingen av kommitténs förslag avstyrktes detta från flera håll. Kritiken från de avstyrkande remissinstanserna gick i huvudsak ut på följande. Förslaget innebure att arbetarskyddslagen skulle bli tillämplig på ett vidsträckt område, som icke hade något med arbetarskydd att göra, i det att arbetsrådet skulle få befogenhet att föreskriva åtgärder till den stora allmänhetens skydd och detta även om ämnet i fråga huvudsakligen användes annorstädes än på arbetsplatser, som fölle under arbetarskyddslagen. Om — såsom kommittén hade hävdad — gällande författningar om eldfarliga, explosiva och giftiga ämnen icke vore tillräckligt uttömmande, borde man i stället för att slå in på den av kommittén föreslagna vägen söka komplettera dessa författningar i erforderlig utsträckning. Vidare skulle förslaget medföra det högst otillfredsställande förhållandet att föreskrifter om innehållet i etiketten för en och samma vara komme att meddelas i olika författningar. Slutligen kunde anmärkas att det i lagförslaget använda uttrycket »eljest farligt ämne» medförde att tillämpningsområdet bleve synnerligen obestämt.

Vederbörande departementschef fann den anförda kritiken tungt vägande och ansåg sig icke kunna tillstyrka, att bestämmelser av angiven art

intogs i arbetarskyddslagen. Arbetarskyddssynpunkterna borde i stället bevakas genom framställning om erforderliga författningsändringar samt utfärdande av anvisningar för arbetsgivare och arbetstagare rörande användningen av farliga ämnen och material på arbetsplatser, där arbetarskyddslagen ägde tillämpning.

Arbetarskyddslagen kom därför icke att innehålla något stadgande i enlighet med övannämnda av kommittén föreslagna bestämmelser. I stället kom lagen att i avseendet endast innehålla de i 59 § intagna bestämmelserna.

I motion (I: 44) vid 1954 års riksdag hemställdes, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att statens institut för folkhälsan måtte erhålla i uppdrag att i samråd med arbetarskyddsstyrelsen och eventuellt medicinalstyrelsen utreda frågan om införande av deklara-tionsplikt i lämplig utsträckning rörande sammansättningen av färger och lösningsmedel, som kommer till användning inom industri och hantverk.

Arbetarskyddsstyrelsen anförde i remissyttrande över motionen att bestämmelserna i 59 § arbetarskyddslagen icke kunde anses vara till fyllest ur arbetarskyddssynpunkt samt att deras genomförande i praktiken ofta medförde stora svårigheter och dryga kostnader. Inom styrelsen påginge en genomgång av styrelsens och yrkesinspektionens erfarenheter i frågan, och det vore styrelsens avsikt att hos Kungl. Maj:t framlägga vissa förslag, var-till dessa erfarenheter gäve anledning.

Styrelsen påpekade vidare, att ur hygienisk synpunkt otillfredsställande förhållanden föreläge icke endast beträffande sådana ämnen, som användes för industriellt bruk, utan även beträffande ämnen, som begagnas för hushållsändamål, varför en översyn av gällande författningar borde avse icke endast ämnen m. m., som användes inom industrien. Det vore möjligt, att även en revision av giftstadgan borde komma i fråga.

Allmänna beredningsutskottet yttrade i anledning av motionen i sitt utlåtande nr 3:

Åtgärder för minskande av de i motionen påtalade riskerna vid användning av vissa färger och lösningsmedel är, enligt utskottets mening, väl befogade. Skador och sjukdomsfall på förevarande område torde utom genom giftiga ämnen även i icke obetydlig utsträckning förorsakas av ämnen som, utan att vara giftiga, är menliga för allergiska personer. Skäl synes sålunda föreligga för att en eventuell deklara-tionsplikt borde avse ej blott giftiga ämnen utan samtliga i färgerna och lösningsmedlen ingående ämnen.

Utskottet yttrade vidare, att de lagstiftningsområden, som de i motionen omnämnda förhållandena närmast syntes beröra, vore arbetarskyddslagstiftningen och lagstiftningen om gifter. Starka skäl talade enligt utskottet för att dessa lagstiftningar och därmed sammanhängande föreskrifter i en närliggande framtid komme att omprövas. Det syntes, med hänsyn till de över motionen hörda myndigheternas inställning till då ifrågavarande

spörsmål, uppenbart, att frågorna komme att ingå i en sådan prövning. Utskottet ansåg därför en särskild skrivelse i ämnet icke erforderlig samt hemställde att motionen icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Riksdagen biföll utskottets hemställan.

Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 september 1957 har tillkallats en *sakkunnig för att verkställa översyn av lagstiftningen angående gifter*. Enligt direktiven bör i första hand giftstadgan göras till föremål för en genomgripande översyn men även annan lagstiftning som angår handeln med och användningen av gifter bör — i den utsträckning som befinnes lämplig och som påkallas av sambandet med giftstadgan — överses i detta sammanhang.

Arbetarskyddsstyrelsen

Arbetarskyddsstyrelsen har i sitt remissvar till utskottet anfört bl. a. följande. Den kemiska forskningens och den kemiska teknikens snabba utveckling under de senaste 15 å 20 åren hade medfört att en mängd nya ämnen och preparat med mer eller mindre okända hälsorisker kommit i tämligen allmänt bruk. Förhållandena på detta område vore från arbetarskyddssynpunkt betydligt mera otillfredsställande nu, än när 1938 års arbetarskyddskommitté år 1946 framlade förslag om deklarationsplikt för hälsofarliga ämnen. Styrelsen hade tagit frågan under ytterligare övervägande. Styrelsen komme att under innevarande år till Kungl. Maj:t framlägga förslag om ändringar i arbetarskyddslagen och vissa med stöd därav utfärdade författningar och komme därvid att föreslå att i arbetarskyddslagen intages en bestämmelse, som täcker syftet med förevarande motion.

Utskottet

I föreliggande motion begäres införande i 59 § arbetarskyddslagen av bestämmelser, som ålägger tillverkare av produkt, vari ingår hälsofarligt ämne, att avgiva deklARATION om sådant ämne. Såsom skäl för sin begäran anför motionären att genom en sådan bestämmelse skulle bättre än genom nu gällande regler kunna undvikas att arbetstagare vid bl. a. den kemiska industrien ådrager sig ohälsa.

Arbetarskyddsstyrelsen har i remissyttrande över motionen upplyst, att styrelsen sedan en längre tid haft den i motionen väckta frågan under övervägande samt att styrelsen i anledning därav kommer att under innevarande år till Kungl. Maj:t framlägga förslag om införande i arbetarskyddslagen av en bestämmelse som täcker motionens syfte.

Med hänsyn till vad sålunda upplysts anser utskottet att någon riksdagens åtgärd i anledning av motionen icke är påkallad.

Utskottet hemställer därför,
att förevarande motion, I: B 41, icke måtte föranleda någon
riksdagens åtgärd.

Stockholm den 15 juli 1958

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Strand, Axel E. Svensson, fru Carlqvist,
fru Svenson, herr Mannerskantz, fru Hamrin-Thorell, herrar Lars Larsson
och Edström;

från andra kammaren: herrar Jacobsson i Tobo, Nilsson i Göteborg,
fröken Wetterström, herr Carlsson i Bakeröd, fru Ekendahl, herr Bengtsson
i Varberg*, fru Eriksson i Ängelholm och herr Rimmerfors.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.